

Samspilsramte regler i jordhåndteringen

- Hvem har bolden hvornår med fokus på tilsynsforpligtelsen

ATV, Jord & Grundvand, 22. maj 2025

codex
advokater

Tilsyn med jordhåndteringen - typeeksempler

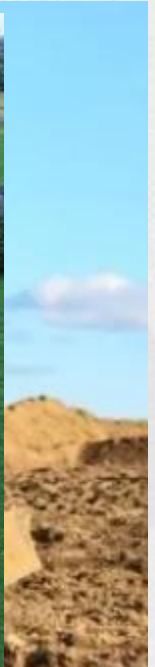
- ”Jordtippen”
  - Kan tage mange former
    - Efterbehandling af råstofgrav – Fx Nordic Waste
    - Landbrugsmæssig nødvendig terrænregulering af marker
    - Landskabsmodellering
    - Støjvold

Tilsyn med jordhåndteringen - typeeksempler

De sydlige og sydøstlige skrænter rummer store udsigtsmæssige kvaliteter til skoven.

Forskellig regulering

- Hvis der er tale om et anlæg til forurennet jord, som er affald/ikke-affald
  - Miljøbeskyttelseslovens § 19 eller § 33
- Hvis der er tale om et anlæg til uforurennet jord, som er affald
  - Miljøbeskyttelseslovens § 33
- Hvis jorden skal ud i en råstofgrav/tidligere råstofgrav – evt. efterbehandling
  - Jordforureningslovens § 52 – evt. råstoflovens § 33, stk. 1, hvis reguleret i en indvindingstilladelse efter råstoflovens § 7
- Hvis jorden skal ud på marken
  - Planlovens § 35
- Selve flytningen af jorden er også reguleret
  - Jordforureningslovens § 50, stk. 1
  - Jordflytningsbekendtgørelsen
- Selve affaldshåndteringen er også reguleret
  - Kommunens regulativ for jord, som er affald, eller konkret anvisning

Hvem har ansvaret - pligtsubjektet

- Miljøbeskyttelseslovens § 33/§ 19:
  - Driftsherren (den som anvender jorden)
- Jordforureningslovens § 52:
  - Grundejeren
- Råstoflovens § 7/§ 33, stk. 1:
  - Bruger (indvinder) og/eller grundejer
- Planlovens § 35 / § 63, stk. 1:
  - Grundejeren – ved ulovlig brug tillige brugeren
- Jordforureningslovens § 50, stk. 1:
  - Den, som flytter jorden
- Jordflytningsbekendtgørelsen:
  - Ejer, bruger, bygherre, entreprenøren – den som flytter jorden
- Kommunens regulativ for jord, som er affald
  - Affaldsproducenten

Hvem har tilsynskompetencen?

- Miljøbeskyttelseslovens § 33/§ 19:
  - Kommunen – i visse tilfælde Miljøstyrelsen
- Jordforureningslovens § 52:
  - Regionen
- Råstoflovens § 33, stk. 1:
  - Regionen
- Planlovens § 35:
  - Kommunen
- Jordforureningslovens § 50, stk. 1:
  - Kommunen – dog regionen i råstofgraven (?)
- Jordflytningsbekendtgørelsen:
  - Kommunen
- Kommunens regulativ for jord, som er affald
  - Affaldsproducenten

Rækkevidden af tilsynspligten

- Miljøbeskyttelsesloven – ikke godkendelsespligtige virksomheder
  - Affaldsregulativer
- Jordforureningsloven - jordflytningsbekendtgørelsen
- Råstofloven
- Planloven
  - Det er en variant af den samme retlige standard i alle lovene
- Typeformulering:
  - *”Kommunalbestyrelsen fører tilsyn med,
1)at loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven,
overholdes,
2)at påbud meddelt af kommunalbestyrelsen efterkommes, og
3)at vilkår fastsat af kommunalbestyrelsen i forbindelse med
tilladelser og dispensationer, herunder i medfør af generelle
regler, overholdes.”*

Den retlige ramme for tilsynet

- Fx jordforureningslovens § 67, stk. 1, og miljøbeskyttelseslovens § 68:
  - *”Tilsynsmyndigheden, jf. §§ 65, 66 og 66 a, skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre det har underordnet betydning.”*
  - *”Tilsynsmyndigheden skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning.”*
    - Underordnet betydning => bagatelagtig karakter
- Det klare udgangspunkt er, at et ulovligt forhold skal bringes til ophør
  - Fysisk lovliggørelse
  - Retlig lovliggørelse
    - Fremgangsmåden må som udgangspunkt ikke styres af, at der er tale om et ulovligt forhold
      - Medmindre der er tungtvejende grunde, der taler for et bestemt resultat

Den retlige ramme for tilsynet

- Eksempelvis MAD.2010.2746.STF:
  - *”Kommunalbestyrelsens generelle tilsynspligt på miljøområdet er fastlagt i miljøbeskyttelseslovens § 65.*
  - *Der er ikke i denne lov fastsat nærmere retningslinjer for tilsynsmyndighedens tilrettelæggelse af sit tilsynsarbejde.*
  - *Dette er op til den enkelte kommunalbestyrelse selv at fastlægge.*
  - *Myndigheden er således tillagt vide skønsmæssige beføjelser i forbindelse med udøvelsen af tilsynet efter miljøbeskyttelsesloven.*
  - *Det må dog antages, at kommunen som tilsynsmyndighed i henhold til miljøbeskyttelsesloven har pligt til at foretage nærmere undersøgelser, hvis den modtager anmeldelser, som ikke åbenbart er grundløse, eller hvis tilsynsmyndigheden får en konkret begrundet mistanke om ulovlig adfærd.”*

Den retlige ramme for tilsynet

- MST-overvejelser:
  - E-mail af 3. november 2020:
    - *”Det er Miljøstyrelsens vurdering, at en forsvarlig administration af loven ikke kan imødekommes ved, at tilsynsmyndighederne alene reagerer, hvor der konkret er anledning dertil, dvs.*
      - *når indholdet af en afgørelse indicerer et behov herfor, eller*
      - *når der modtages anmeldelser (klager), som ikke er åbenbart grundløse.*
    - *Det bemærkes, at et opsøgende og proaktivt affaldstilsyn er nødvendigt for at sikre affaldsreglernes overholdelse og skabe incitament til fortsat lovmedholdelighed.”*

Den retlige ramme for tilsynet

- Realiteten:
  - Kommunerne/regionerne skal tilrettelægge deres tilsyn i lyset af deres positive viden
    - Generel viden og erfaringsgrundlag kan danne grundlag for stikprøvekontrol
    - Vilkår i konkrete tilladelser kan tilsige et opsøgende og aktivt tilsyn
    - Konkrete henvendelser kan føre til reaktionspligt, hvis de ikke er åbenbart grundløse
    - Hvis der i øvrigt tilgår kommunen/regionen viden, som kan begrunde en mistanke om et ulovligt forhold, skal kommunen reagere

Vi skal reagere på viden – i praksis ofte...

- Underretning af tilsynsmyndigheden om jordforurening fra bruger/ejer – miljøbeskyttelseslovens § 21
  - Ulovligt forhold?
  - Genopretning af hidtidig tilstand (påbud)
- Jordflytningsbekendtgørelsens anmeldelser
  - MST's orientering, 2007, s. 18:
    - *"En væsentlig andel af disse anmeldelser vil være såkaldte "straks-flytninger", hvor jorden kan flyttes umiddelbart efter anmeldelse, når flytningen sker til et godkendt modtageanlæg.*
    - *Kommunerne skal lave stikprøvekontrol i disse sager og ikke sagsbehandle alle anmeldelser.*
    - *Stikprøvekontrollen kan evt. tilrettelægges ud fra miljømæssige overvejelser."*

Den retlige ramme for tilsynet

- Gælder noget særligt for miljøgodkendte virksomheder?
  - Miljøtilsynsbekendtgørelsen
    - § 3: Der skal laves en plan for kommunen
    - § 4: Der skal laves en risikovurdering af virksomhederne
    - § 5: På baggrund af risikovurderingen fastsættes en tilsynsfrekvens
      - Basistilsyn: alle virksomhedens forhold
      - Prioriteret tilsyn: målrettet svaghederne i risikovurderingen
    - § 6: Krav om basistilsyn
      - Kategori 1: hvert 3. år (bl.a. kap. 5-virksomhederne)
      - Kategori 2: hvert 6. år
    - § 9: Krav om aktivt og opsøgende tilsyn
    - § 11: Standardkrav til tilsynsrapportens indhold
    - § 12: Krav om offentliggørelse af tilsynsrapporten senest 4 mdr. efter

Den retlige ramme for tilsynet

- Jordforureningslovens § 67, stk. 2, og miljøbeskyttelseslovens § 85:
  - *”Tilsynsmyndigheden kan undlade at behandle forhold, som den anser for at være af underordnet betydning for miljøbeskyttelsen.”*
- Kommunen kan træffe afgørelse om, at forholdet er af underordnet betydning for miljøbeskyttelsen
  - => Forudsætter dokumentation for, at forholdet er uden betydning for varetagelsen af de hensyn, der ligger bag reguleringen

Reaktionspligt - selvhjælpshandling

- Jordforureningslovens § 68, stk. 2, eller miljøbeskyttelseslovens § 70, stk. 1 - **skal**:
  - ”I tilfælde af overhængende alvorlig fare for sundheden og i tilfælde, hvor øjeblikkelige indgreb er påkrævet for at afværge væsentlig forurening eller forureningens udbredelse... **skal** **[foretager]** tilsynsmyndigheden foretage det nødvendige uden påbud [og for den ansvarliges regning].”

Reaktionspligt - selvhjælpshandling

- Indsatsbekendtgørelsens § 10, stk. 1:
  - *”I tilfælde af midlertidig forringelse af overfladevandområders og grundvandforekomsters tilstand,*
  - *som skyldes omstændigheder af naturlig art, omstændigheder, som er ekstraordinære, eller som ikke med rimelighed kunne have været forudset, eller omstændigheder som følge af ulykke,*
  - *skal Miljøstyrelsen og kommunalbestyrelsen inden for deres ressort forebygge yderligere forringelse af tilstanden og så vidt muligt genetablere den oprindelige tilstand.*
  - *Myndighederne skal sikre, at der tages alle praktisk gennemførlige skridt til ikke at hindre opfyldelse af de fastlagte miljømål, [...] i andre overfladevandområder og grundvandforekomster, der ikke er berørt af disse omstændigheder.”*

Opsummerende

- Der er ikke klare og præcise krav til omfanget af tilsynet
  - Der er mere detaljerede krav til tilsynet med de godkendelsespligtige virksomheder
    - Vær opmærksom på den stadig om-sig-gribende godkendelsespligt efter nævnets praksis...
- Hvis der er mistanke eller viden om ulovlige forhold
→ Reaktionspligt
- Hvis vi erfaringsmæssigt ved, at der er en væsentlig risiko
→ Overvej tilsyn
- Hvis vi har kendskab til vilkår, som det er særlig relevant at tjekke op på
→ Overvej tilsyn

Kompetenceoverlap – hvem har aben?

- Den godkendelsespligtige virksomhed i en råstofgrav?
  - Omfattet af råstoftilladelsen => regionen
  - Omfattet af miljøgodkendelse => kommunen eller Miljøstyrelsen
  - Omfattet af § 52-dispensationen => regionen
- Der føres selvstændigt tilsyn efter den respektive lov
  - Hvis vilkår er overtrådt i den givne tilladelse/godkendelse/dispensation, er det **kun den efter loven kompetente myndighed**, der kan reagere
  - Hvis der er en hændelse, som udgør en overtrædelse af vilkår i forskellige tilladelser/godkendelser/dispensationer, skal der reageres efter flere love
    - Dette gælder særligt, hvis der er forskellige pligtsubjekter
- Der bør ske gensidig orientering og koordination

Kompetenceoverlap – hvem har aben?

- Aktiviteten giver anledning til forurening:
  - Reguleringen af den løbende drift => Kommunen eller Miljøstyrelsen
  - Påbud om håndtering af stedfunden jordforurening?
- Jordforureningslovens § 39, stk. 3:
  - *”Regionsrådet træffer afgørelse om forureninger i råstofgrave og tidligere råstofgrave, uanset om påbudsadressaten har bopæl på eller rettigheder over ejendomme eller anlæg i regionen.”*

Kompetenceoverlap – hvem har aben?

- Hvad tænker Miljøstyrelsen?
  - Miljøstyrelsens e-mail af 9. maj 2025:
    - *”Spørgsmål om påbudskompetencen, og herunder en ret og pligt til selvhjælpshandlinger, i en jordforureningssag, der vedrører en miljøgodkendelsespligtig virksomhed, hvor der er meddelt dispensation efter jordforureningslovens § 52 til jordtilførsel i en råstofgrav på ejendommen, er forbundet med tvivl, og forarbejderne til jordforureningsloven vurderes ikke at tage klart stilling til spørgsmålene.”*
    - *”Når jordforureningsloven er forbundet med en vis uklarhed, kan Miljøstyrelsen dermed ikke ud fra forarbejder fastslå en klar grænsedragning mellem en kommunes og en regions kompetence i nærværende situation, hvor kommunen er godkendelsesmyndighed for en listevirksomhed og hvor regionen har givet en dispensation til en tidligere råstofgrav om tilførsel af jord. Dette skal også ses i lyset af, at forarbejderne i en vis grad synes at forudsætte overlappende kompetencer – samt samarbejde.”*
- Konkret vurdering....

Tak for opmærksomheden!

Jacob Brandt
Advokat (L), partner
Tlf. 21 31 54 03

E-mail: jab@codexlaw.dk

codex
advokater

kompetence personlighed engagement